

Knihovna v době pandemie COVID-19

SOUČASNOST

Z činnosti knihovny lze vyzdvihnout v době nouzového stavu vyhlášeného v České republice v souvislosti s pandemií COVID-19 v době od 12. 3. 2020 do 17. 5. 2020 a od 5. 10. 2020 do 11. 4. 2021 zejména projekt Digitální knihovny, zřízení a fungování e-prezenčky, fungování výdejního okénka.

Projekt Digitální knihovny byl spuštěn v roce 2016. Skenuje se tzv. historický fond, tj. knihy vydané do roku 1950, který obsahuje 35 000 svazků knih a časopisů. V současné době je naskenováno zhruba přes tři tisíce svazků. V roce 2020 jsme rozšířili digitální knihovnu o časopisy. Jsou naskenovány české historické časopisy a průběžně se doplňují, tak jako se doplňují knihy. Digitální knihovna je zpřístupněna široké odborné veřejnosti jak české, tak i zahraniční. Skeny knih a časopisů jsou veřejně dostupné (dle autorského zákona), ale také jsou zde knihy zpřístupněny po přihlášení (UČO + sekundární heslo); to je umožněno pouze akademickým pracovníkům naší fakulty (tzv. neprávě volné knihy).

S ohledem na vyhlášení nouzového stavu v roce 2020 došlo ke zpřístupnění tzv. e-prezenčky a jejímu naplňování skeny učebnic, popř. odborných knih. Během roku 2020 byly doplněny veškeré učebnice vydané od roku 2000 fakultním nakladatelstvím. Dále byly skenovány nově zakoupené publikace, ale také publikace, na které byly dle statistik odmítnuté přístupy. Skenování nadále pokračuje a bude i v budoucnu. Za rok 2020 a 2021 přibylo do e-prezenčky celkem 223 publikací, z toho jen za období 01–03/2021 60 nových skenů knih. Dle statistik zasílaných ÚVT KIC akademici a studenti PrF využívají formu e-prezenčky nejvíce z celé MU.

Ani v době nouzového stavu nedošlo k úplnému uzavření knihovny a po celou dobu je otevřeno výdejní okénko knihovny. Knihovna fungovala omezeně ve zkrácené pracovní době aspoň jeden den v týdnu. Navíc knihovna byla přístupná pro studenty také formou tzv. vzdálených požadavků, kdy požadavky studentů většinou směřovaly na skenování v e-prezenčce nedostupných knih (prezenční fond), ale i např. článků z časopisů.

V době mimo nouzový stav a s ohledem na své personální obsazení knihovna fungovala v běžném režimu a plnila standardní funkce pro akademickou obec a externí uživatele.

BUDOUCNOST

Knihovna patří mezi nejlepší odborné knihovny z oblasti práva a právní vědy, a to nejen v České republice, a je velmi důležité, aby si tento status nejen udržela, ale nadále jej posilovala. Je to dáno jak rozsahem knižního fondu, který je systematicky budován od 1969, tak zastoupením zahraniční literatury, časopisů a elektronických informačních zdrojů.

K 31. 12. 2020 knihovna obsahuje 139 511 svazků, z nichž 35 000 tvoří tzv. historický fond (od roku 1546 do roku 1950). Knihovna také disponuje 500 e-knihami.

Po skončení nouzového stavu a obnovení standardního provozu bude knihovna cílit na to, aby i v budoucnu poskytovala standardní i nadstandardní služby pro akademickou obec, širokou odbornou i laickou veřejnost. Díky těmto službám se každoročně počet externích uživatelů zvyšuje.

Je třeba, aby si knihovna tento vysoký standard udržela i do budoucna a zajistila, že finanční zdroje pro financování akvizic knihovny byly vynakládány pouze za takové akvizice, které směřují k dosažení vize a strategických cílů knihovny v dané oblasti.

Je také nezbytné, aby knihovna navýšila počet záznamů do digitální knihovny, k čemuž má přispět i zakoupení skeneru pro skenování shora, který nejenže zrychlí samotné skenování, ale navíc je vůči knihám i velmi šetrný. V průběhu akademického roku je také třeba zajistit alespoň dva brigádníky na DPP, kteří by realizovali uvedené skenování, jelikož pracovníci knihovny se uvedenému věnují nad rámec svých standardních povinností.

Knihovna musí být nedílnou součástí podpory pro vědu a výzkum. Knihovna zde spolupracuje s Oddělením pro vědu, výzkum a projektovou podporu, ve své gesci má kontrolu publikačních výstupů, které se zanášejí do evidence publikace v Informačním systému MU, konzultuje s akademickými pracovníky a studenty jejich zadávání, dělá opravy a popř. i přímo knihy zavádí do informačního systému. Věnuje se také tzv. technické korektuře u vydávaných publikací, které mají být zaslány na možnou indexaci do mezinárodních databází Scopus a WoS. V roce 2020 se vytvořila pracovní skupina na MU, která se zabývá Open Science a která navazuje na zrušenou pracovní skupinu Open Access. Jejím cílem je otevřený přístup k vědeckým informacím. Zaměřuje se hlavně na open access publikování a sdílení vědeckých dat (FAIR). Pro fakultu je přínosem při koordinaci Repozitáře MU v návaznosti na publikační výstupy pro RIV, pro projektové podmínky publikování v režimu open access, pro podporu vědy a výzkumu, realizaci školení a přednášek. Strategicky vychází zejména ze Strategie MU k publikování vědeckých výstupů formou open access. Podrobnosti na <https://openscience.muni.cz/>.

Dále by např. knihovna měla během 1–2 let dokončit opravy katalogizačních záznamů diplomových prací po přechodu ze systému Tinlib na systém Aleph (na začátku oprav bylo záznamů 4713, nyní jich je 2461) a pokračovat v retro katalogizaci článků z časopisů Trestní právo a Acta Universitatis Carolinae Iuridica, ale i z dalších právnických časopisů a zlepšit ochranu knižního fondu přechodem na RFID štítky místo zastaralého zajištění magnetickými pásky. Tímto krokem se knihovna posune do 21. století.